Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 6 marca 2025 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Zbliżanie ustawodawstw – Własność intelektualna – Prawo autorskie i prawa pokrewne – Artyści wykonawcy zatrudnieni na podstawie statutu prawa administracyjnego – Przeniesienie praw pokrewnych w drodze przepisów wykonawczych – Dyrektywa 2001/29/WE – Artykuł 2 lit. b) i art. 3 ust. 2 – Prawo do zwielokrotniania i podawania do publicznej wiadomości – Dyrektywa 2006/115/WE – Artykuły 7–9 – Prawa do utrwalania, nadawania, odtwarzania publicznego i rozpowszechniania – Dyrektywa (UE) 2019/790 – Artykuły 18–23 – Godziwe wynagrodzenie w ramach umów o eksploatację – Artykuł 26 – Stosowanie w czasie – Pojęcia „czynności zawartych" i „praw uzyskanych"

W sprawie C-575/23

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Conseil d'État (radę stanu, Belgia) postanowieniem z dnia 31 sierpnia 2023 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 15 września 2023 r., w postępowaniu:

FT,

AL,

ON

przeciwko

État belge,

przy udziale:

Orchestre national de Belgique (ONB),

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: K. Lenaerts, prezes Trybunału, pełniący obowiązki prezesa pierwszej izby, T. von Danwitz, wiceprezes Trybunału, pełniący obowiązki sędziego pierwszej izby, A. Kumin, I. Ziemele (sprawozdawczyni) i O. Spineanu-Matei, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Szpunar,

sekretarz: M. Siekierzyńska, administratorka,

* Język postępowania: francuski.

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 20 czerwca 2024 r.,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

– w imieniu FT, AL i ON – S. Capiau, avocate,

– w imieniu Orchestre national de Belgique (ONB) – C. Bernard, M. Buydens i D. Lagasse, avocats,

– w imieniu rządu belgijskiego – S. Baeyens, P. Cottin i C. Pochet, w charakterze pełnomocników, których wspierali R. Fonteyn i A. Joachimowicz, avocats,

– w imieniu Komisji Europejskiej – C. Auvret i J. Samnadda, w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 24 października 2024 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 18–23 oraz art. 26 ust. 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/790 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie prawa autorskiego i praw pokrewnych na jednolitym rynku cyfrowym oraz zmiany dyrektyw 96/9/WE i 2001/29/WE (Dz.U. 2019, L 130, s. 92).

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy FT, AL i ON, muzykami zatrudnionymi na podstawie statutu prawa administracyjnego przez Orchestre national de Belgique (belgijską orkiestrę narodową; ONB) a État belge (państwem belgijskim) w przedmiocie zgodności z prawem arrêté royal relatif aux droits voisins du personnel artistique de l'Orchestre national de Belgique [dekretu królewskiego dotyczącego praw pokrewnych personelu artystycznego belgijskiej orkiestry narodowej] z dnia 1 czerwca 2021 r. (*Moniteur belge* z dnia 4 czerwca 2021 r., s. 56936, zwanego dalej „dekretem królewskim z dnia 1 czerwca 2021 r.").

Ramy prawne

Prawo międzynarodowe

Konwencja rzymska

3 Międzynarodowa Konwencja o ochronie wykonawców, producentów fonogramów oraz organizacji nadawczych (zwana dalej „konwencją rzymską") została sporządzona w Rzymie dnia 26 października 1961 r.

4 Unia Europejska nie jest stroną tej konwencji. Jej stronami są natomiast jej wszystkie państwa członkowskie, z wyjątkiem Republiki Malty.

5 Artykuł 7 wspomnianej konwencji, który dotyczy minimalnej ochrony artystów wykonawców, stanowi w ust. 1:

„Ochrona zapewniona przez niniejszą konwencję wykonawcom daje możliwość zapobiegania:

a) nadawaniu i publicznemu odtwarzaniu ich wykonania bez ich zgody, chyba że wykonanie wykorzystane w nadaniu lub publicznym odtwarzaniu stanowi samo w sobie wykonanie nadawane lub zostało dokonane z utrwalenia;

b) utrwalaniu ich nieutrwalonego wykonania bez ich zgody;

c) zwielokrotnieniu utrwalenia ich wykonania bez ich zgody:
   (i) jeżeli pierwotne utrwalenie zostało dokonane bez ich zgody;
   (ii) jeżeli zwielokrotnienie zostało dokonane dla celów innych niż te, na które wykonawcy wyrazili zgodę;
   (iii) jeżeli pierwotne utrwalenie zostało dokonane zgodnie z postanowieniami art. 15, lecz zwielokrotnienie zostało dokonane dla celów innych niż cele określone w tych postanowieniach”.

6 Artykuł 8 konwencji rzymskiej, dotyczący wykonań zbiorowych, przewiduje:

„Umawiające się Państwo może, na mocy przepisów samego prawa krajowego, określić sposób, w jaki wykonawcy będą reprezentowani w związku z wykonywaniem swoich praw, jeżeli kilku z nich uczestniczy w tym samym wykonaniu”.

7 Artykuł 12 tej konwencji, który dotyczy wtórnego wykorzystania fonogramów, ma następujące brzmienie:

„Jeżeli fonogram opublikowany dla celów handlowych lub zwielokrotnienie tego fonogramu zostało wykorzystane bezpośrednio do nadania lub publicznego odtworzenia, to użytkownik wypłaca wykonawcom lub producentom fonogramów lub jednym i drugim jednorazowe godziwe wynagrodzenie. Prawo krajowe może, w razie braku umowy między tymi stronami, określić warunki podziału tego wynagrodzenia”.

8 Artykuł 15 wspomnianej konwencji zawiera wyjątki od gwarantowanej przez nią ochrony.

9 Artykuł 19 tej konwencji, który dotyczy ochrony artystów wykonawców w odniesieniu do utrwaleń utworu wizualnego lub audiowizualnego, ma następujące brzmienie:

„Nie naruszając innych postanowień niniejszej konwencji, art. 7 nie ma zastosowania, jeżeli wykonawca udzielił zgody na włączenie jego wykonania do utrwalenia utworu wizualnego lub audiowizualnego”.

WPPT

10 W dniu 20 grudnia 1996 r. Światowa Organizacji Własności Intelektualnej (WIPO) przyjęła traktat WIPO o prawie autorskim oraz traktat WIPO o artystycznych wykonaniach i fonogramach (zwany dalej „WPPT”). Oba te traktaty zostały zatwierdzone w imieniu Wspólnoty Europejskiej decyzją Rady 2000/278/WE z dnia 16 marca 2000 r. w sprawie

zatwierdzenia w imieniu Wspólnoty Europejskiej Traktatu WIPO o prawach autorskich oraz Traktatu WIPO o artystycznych wykonaniach i fonogramach (Dz.U. 2000, L 89, s. 6) i w odniesieniu do Unii weszły w życie w dniu 14 marca 2010 r.

11 Artykuł 2 WPPT, zatytułowany „Definicje", stanowi:

„Dla celów niniejszego traktatu:

a) »artyści wykonawcy« to aktorzy, piosenkarze, muzycy, tancerze i inne osoby, które grają, śpiewają, wygłaszają, deklamują, występują, interpretują lub w inny sposób wykonują utwory literackie, artystyczne bądź dzieła sztuki ludowej;

[…]".

12 Artykuły 6–10 tego traktatu dotyczą, odpowiednio, zasad regulujących prawa majątkowe artystów wykonawców do ich nieutrwalonych artystycznych wykonań, prawa do zwielokrotniania, prawa wprowadzania do obrotu, prawa najmu oraz prawa publicznego udostępniania utrwalonych artystycznych wykonań.

Prawo Unii

Dyrektywa 2001/29

13 Motywy 9, 10, 15 i 30 dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym (Dz.U. 2001, L 167, s. 10) głoszą:

„(9) Wszelka harmonizacja praw autorskich i pokrewnych opiera się na wysokim poziomie ochrony, odkąd prawa te mają zasadnicze znaczenie dla twórczości intelektualnej. Ich ochrona zapewnia utrzymanie i rozwój kreatywności w interesie autorów, artystów wykonawców, producentów, konsumentów, kultury i gospodarki, jak również szerokiej publiczności. Własność intelektualną uznano więc za integralną część własności.

(10) Autorzy i artyści wykonawcy, aby móc kontynuować swoją twórczą i artystyczną pracę, muszą otrzymywać stosowne wynagrodzenie za korzystanie z ich utworów, tak samo jak producenci, aby móc finansować tę pracę. […]

[…]

(15) Konferencja Dyplomatyczna, która odbyła się w grudniu 1996 r. pod patronatem [WIPO], doprowadziła do przyjęcia dwóch nowych traktatów, Traktatu WIPO o prawie autorskim i [WPPT], które dotyczą odpowiedniej ochrony autorów i ochrony artystów wykonawców oraz producentów fonogramów. […] Niniejsza dyrektywa również zmierza do wdrożenia niektórych z tych nowych zobowiązań międzynarodowych.

[…]

(30) Prawa określone w niniejszej dyrektywie mogą być przenoszone, powierzane lub być przedmiotem umowy licencyjnej, z zastrzeżeniem właściwych ustawodawstw krajowych w sprawie praw autorskich i pokrewnych".

14 Artykuł 2 tej dyrektywy stanowi:

„Państwa członkowskie przewidują wyłączne prawo do zezwalania lub zabraniania bezpośredniego lub pośredniego, tymczasowego lub stałego zwielokrotniania utworu, przy wykorzystaniu wszelkich środków i w jakiejkolwiek formie, w całości lub częściowo:

[…]

b) dla artystów wykonawców – w odniesieniu do utrwaleń ich przedstawień;

[…]".

15 Artykuł 3 ust. 2 wspomnianej dyrektywy przewiduje:

„Państwa członkowskie powinny przewidzieć wyłączne prawo do zezwalania lub zabraniania na jakiekolwiek podawanie do publicznej wiadomości utworów, drogą przewodową lub bezprzewodową, w taki sposób, że osoby postronne mają do nich dostęp w wybranym przez siebie miejscu i czasie:

a) dla artystów wykonawców – w odniesieniu do utrwaleń ich przedstawień;

[…]".

16 Artykuł 5 tej dyrektywy wymienia przypadki, w których państwa członkowskie mogą przewidzieć wyjątki i ograniczenia w odniesieniu do praw wyłącznych określonych w jej art. 2–4.

17 Artykuł 10 ust. 2 wspomnianej dyrektywy 2001/29 stanowi:

„Niniejszą dyrektywę stosuje się bez uszczerbku dla czynów dokonanych i praw uzyskanych przed dniem 22 grudnia 2002 r.".

Dyrektywa 2006/115

18 Motywy 4, 5 i 7 dyrektywy 2006/115/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie prawa najmu i użyczenia oraz niektórych praw pokrewnych prawu autorskiemu w zakresie własności intelektualnej (Dz.U. 2006, L 376, s. 28) głoszą:

„(4) Ochrona praw autorskich i praw pokrewnych powinna być dostosowana do nowych zjawisk gospodarczych, takich jak nowe formy eksploatacji.

(5) W celu umożliwienia wykonywania działalności twórcom i wykonawcom konieczne są dla nich stosowne dochody stanowiące podstawę dla dalszej pracy twórczej i artystycznej […]

[…]

(7) Zbliżenie ustawodawstw państw członkowskich powinno odbywać się w taki sposób, aby nie stały one w sprzeczności z umowami międzynarodowymi, na których oparte są w wielu państwach członkowskich prawa autorskie i prawa pokrewne”.

19 Artykuł 3 ust. 1 tej dyrektywy stanowi:

„Wyłączne prawo zezwalania lub zakazywania najmu i użyczenia przysługuje następującym podmiotom:

[…]

b) wykonawcy w odniesieniu do zapisu jego wykonania;

[…]”.

20 Artykuł 7 ust. 1 wspomnianej dyrektywy przewiduje:

„Państwa członkowskie ustanawiają na rzecz wykonawców wyłączne prawo zezwalania lub zakazywania utrwalania ich wykonań”.

21 Artykuł 8 ust. 1 i 2 dyrektywy 2006/115 brzmi następująco:

„1. Państwa członkowskie ustanawiają na rzecz wykonawców wyłączne prawo zezwalania lub zakazywania bezprzewodowego nadawania oraz odtwarzania publicznego ich wykonań, chyba że wykonania te stanowią same w sobie nadawane wykonanie lub oparte są na utrwaleniu.

2. Państwa członkowskie ustanawiają prawo w celu zapewnienia wypłaty jednorazowego godziwego wynagrodzenia płatnego przez użytkownika, jeżeli fonogram opublikowany w celach handlowych lub powielony egzemplarz takiego fonogramu zostaną użyte do nadania przez środki bezprzewodowe lub w jakikolwiek sposób odtworzone publicznie, oraz zapewnienia jego podziału między właściwych wykonawców i producentów fonogramów. W braku porozumienia w tej sprawie między wykonawcami i producentami fonogramów państwo członkowskie może określić warunki podziału wynagrodzenia”.

22 Artykuł 9 ust. 1 tej dyrektywy stanowi:

„Państwa członkowskie ustanawiają wyłączne prawo udostępniania przedmiotów ochrony określonych w lit. a)–d) i ich kopii w drodze sprzedaży lub w inny sposób (zwane dalej »prawem rozpowszechniania«) na rzecz:

a) wykonawców w stosunku do utrwaleń ich wykonań;

[…]”.

23 Artykuł 10 wspomnianej dyrektywy, określający ograniczenia praw pokrewnych, które państwa członkowskie mogą ustanowić, stanowi w ust. 2:

„Bez względu na ust. 1 każde państwo członkowskie może ustanowić tego samego rodzaju ograniczenia w zakresie ochrony wykonawców, producentów fonogramów, organizacji nadawczych i producentów pierwszych zapisów filmów, jakie przewidziane są dla ochrony prawa autorskiego w zakresie utworów literackich i artystycznych.

Licencje obowiązkowe mogą być jednak ustanowione jedynie w zakresie zgodnym z postanowieniami konwencji rzymskiej”.

Dyrektywa 2019/790

24 Motywy 4 i 72 dyrektywy 2019/790 głoszą:

„(4) Niniejsza dyrektywa opiera się na zasadach określonych w dyrektywach obowiązujących obecnie w tej dziedzinie, w szczególności [w dyrektywie 96/9/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 marca 1996 r. w sprawie ochrony prawnej baz danych (Dz.U. 1996, L 77, s. 20) oraz w dyrektywach 2001/29 i 2006/115], i uzupełnia te dyrektywy.

[…]

(72) Twórcy i wykonawcy stoją zazwyczaj na słabszej pozycji wynikającej z umowy, jeżeli udzielają licencji lub przenoszą swoje prawa, również w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, do celów eksploatacji w zamian za wynagrodzenie, i te osoby fizyczne potrzebują ochrony przewidzianej w niniejszej dyrektywie, aby mogły w pełni korzystać z praw zharmonizowanych na podstawie prawa Unii. Taka potrzeba ochrony nie zachodzi, gdy kontrahent występuje w charakterze użytkownika końcowego i nie eksploatuje samego utworu lub wykonania, co mogłoby mieć miejsce na przykład w przypadku niektórych umów o pracę”.

25 Artykuł 1 dyrektywy 2019/790, zatytułowany „Przedmiot i zakres stosowania”, stanowi:

„1. Niniejsza dyrektywa ustanawia zasady, których celem jest dalsza harmonizacja przepisów prawa Unii mających zastosowanie do prawa autorskiego i praw pokrewnych w ramach rynku wewnętrznego […].

2. Z wyjątkiem przypadków, o których mowa w art. 24, niniejsza dyrektywa nie narusza istniejących zasad ustanowionych w dyrektywach obowiązujących obecnie w tym obszarze, w szczególności [w dyrektywach 96/9, 2001/29 i 2006/115], i nie ma na te zasady żadnego wpływu”.

26 Tytuł IV dyrektywy 2019/790, dotyczący środków mających na celu zapewnienie prawidłowego funkcjonowania rynku w zakresie praw autorskich, zawiera rozdział 3, opatrzony nagłówkiem „Godziwe wynagrodzenie twórców i wykonawców w ramach umów o eksploatację”, w którym są ujęte art. 18–23 tej dyrektywy.

27 Artykuł 18 dyrektywy 2019/790, zatytułowany „Zasada odpowiedniego i proporcjonalnego wynagrodzenia”, stanowi:

„1. Państwa członkowskie zapewniają, aby w przypadku gdy twórcy i wykonawcy udzielają licencji lub przenoszą swoje wyłączne prawa do eksploatacji ich utworów lub innych przedmiotów objętych ochroną, mieli oni prawo do odpowiedniego i proporcjonalnego wynagrodzenia.

2. Przy wdrażaniu zasady określonej w ust. 1 do prawa krajowego państwa członkowskie mogą stosować różne mechanizmy i uwzględniają zasadę swobody zawierania umów oraz sprawiedliwą równowagę praw i interesów”.

28 Artykuł 19 tej dyrektywy, zatytułowany „Obowiązek przejrzystości”, przewiduje w ust. 1:

„Państwa członkowskie zapewniają, aby twórcy i wykonawcy otrzymywali regularnie, co najmniej raz w roku, a także z uwzględnieniem specyfiki każdego sektora, aktualne, istotne i wyczerpujące informacje na temat eksploatacji swoich utworów i wykonań od stron, którym udzielili licencji lub na które przenieśli swoje prawa lub ich następców prawnych, zwłaszcza w odniesieniu do sposobów eksploatacji, wszystkich uzyskanych przychodów i należnego wynagrodzenia”.

29 Artykuł 20 wspomnianej dyrektywy, zatytułowany „Mechanizm dostosowania umów”, stanowi w ust. 1:

„Państwa członkowskie zapewniają, aby – w przypadku braku obowiązujących uzgodnień zbiorowych przewidujących mechanizm porównywalny do mechanizmu określonego w niniejszym artykule – twórcy i wykonawcy lub ich przedstawiciele mieli prawo zażądać dodatkowego, odpowiedniego i godziwego wynagrodzenia od strony, z którą zawarli umowę o eksploatację praw, lub następców prawnych tej strony, jeżeli pierwotnie uzgodnione wynagrodzenie okazuje się być niewspółmiernie niskie w porównaniu do wszystkich późniejszych odnośnych przychodów uzyskanych z eksploatacji utworów lub wykonań”.

30 Artykuł 21 tej dyrektywy, zatytułowany „Alternatywna procedura rozstrzygania sporów”, stanowi:

„Państwa członkowskie wprowadzają przepisy przewidujące możliwość rozstrzygania sporów dotyczących obowiązku przejrzystości na podstawie art. 19 oraz mechanizmu dostosowania umów na podstawie art. 20 w drodze dobrowolnej, alternatywnej procedury rozstrzygania sporów. Państwa członkowskie zapewniają, aby organizacje reprezentujące twórców i wykonawców mogły wszczynać takie procedury na konkretny wniosek jednego lub większej liczby twórców lub wykonawców”.

31 Artykuł 22 dyrektywy 2019/790, zatytułowany „Prawo do odwołania”, przewiduje:

„1. Państwa członkowskie zapewniają, aby w przypadku, gdy twórca lub wykonawca udzielili licencji lub przenieśli swoje prawa dotyczące utworu lub innego przedmiotu objętego ochroną na zasadzie wyłączności, twórca lub wykonawca mogli odwołać w całości lub w części licencję lub przeniesienie praw, jeżeli ten utwór lub inny przedmiot objęty ochroną nie jest eksploatowany.

[…]

5. Państwa członkowskie mogą wprowadzić przepisy przewidujące, że wszelkie postanowienia umowne stanowiące odstępstwo od mechanizmu odwołania, o którym mowa w ust. 1, są skuteczne wyłącznie wówczas, gdy opierają się na uzgodnieniach zbiorowych”.

32 Artykuł 23 tej dyrektywy, zatytułowany „Przepisy wspólne”, ma następujące brzmienie:

„1. Państwa członkowskie zapewniają, aby wszelkie postanowienia umowne, które uniemożliwiają przestrzeganie art. 19, 20 i 21, były bezskuteczne w odniesieniu do twórców i wykonawców.

2. Państwa członkowskie wprowadzają przepisy przewidujące, że art. 18–22 niniejszej dyrektywy nie mają zastosowania do twórców programu komputerowego […]”.

33 Artykuł 26 wspomnianej dyrektywy, zatytułowany „Stosowanie w czasie”, przewiduje:

„1. Niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do wszystkich utworów i innych przedmiotów objętych ochroną, które są chronione na podstawie przepisów prawa krajowego z dziedziny prawa autorskiego w dniu 7 czerwca 2021 r. lub po tej dacie.

2. Niniejszą dyrektywę stosuje się bez uszczerbku dla umów [czynności] zawartych i praw uzyskanych przed dniem 7 czerwca 2021 r.”.

34 Artykuł 29 wspomnianej dyrektywy, zatytułowany „Transpozycja”, przewiduje w ust. 1:

„Państwa członkowskie wprowadzą w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy do dnia 7 czerwca 2021 r. Niezwłocznie przekazują one Komisji tekst tych przepisów.

Przepisy przyjęte przez państwa członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Sposoby dokonywania takiego odniesienia określane są przez państwa członkowskie”.

Prawo belgijskie

35 Prawa pokrewne artystów wykonawców zostały określone w loi du 30 juin 1994 relative aux droits d’auteur et aux droits voisins (ustawie z dnia 30 czerwca 1994 r. o prawach autorskich i prawach pokrewnych, *Moniteur belge* z dnia 27 lipca 1994 r., s. 19297), której przepisy zostały włączone do code de droit économique (kodeksu prawa gospodarczego) na mocy loi du 19 avril 2014 portant insertion du livre XI „Propriété intellectuelle” dans le Code de droit économique, et portant insertion des dispositions propres au livre XI dans les livres I, XV et XVII du même Code (ustawy z dnia 19 kwietnia 2014 r. o dodaniu księgi XI „Własność intelektualna” do kodeksu prawa gospodarczego oraz o dodaniu przepisów właściwych dla księgi XI do ksiąg I, XV i XVII tego kodeksu (*Moniteur belge* z dnia 12 czerwca 2014 r., s. 44352).

36 Artykuł XI.205 § 4 kodeksu prawa gospodarczego, który jest ujęty w księdze XI tego kodeksu, przewiduje, że w razie gdy wykonania są realizowane przez artystę wykonawcę w wykonaniu umowy o pracę lub statutu prawa majątkowe wynikające z praw pokrewnych mogą być przeniesione na pracodawcę, pod warunkiem że przeniesienie praw zostało wyraźnie przewidziane i wykonanie wchodzi w zakres umowy lub statutu.

37 Preambuła dekretu królewskiego z dnia 1 czerwca 2021 r. zawiera następujący fragment:

„zważywszy, że [ONB] jest organizacją pożytku publicznego kategorii B;

zważywszy, że art. XI.205 § 4 kodeksu prawa gospodarczego pozwala, by w razie gdy wykonania są realizowane przez artystę wykonawcę w wykonaniu umowy o pracę lub statutu prawa majątkowe wynikające z praw pokrewnych były przeniesione na pracodawcę, pod warunkiem że przeniesienie praw zostało wyraźnie przewidziane i wykonanie wchodzi w zakres umowy lub statutu;

zważywszy, że prawidłowe funkcjonowanie [ONB] wymaga, aby wszystkie prawa związane z wykonywaniem i eksploatacją wykonań artystów wykonawców [ONB] zostały na nią przeniesione”.

38 Artykuł 1 tego dekretu królewskiego ma następujące brzmienie:

„W rozumieniu niniejszego dekretu przez

1) artystę wykonawcę rozumie się muzyka [ONB] zatrudnionego na podstawie statutu prawa administracyjnego lub umowy o pracę, z wyłączeniem każdego muzyka pełniącego funkcję dyrektora muzycznego lub funkcję solisty.

[…]”.

39 Artykuł 2 wspomnianego dekretu królewskiego stanowi:

„Artysta wykonawca przenosi na [ONB], zgodnie z przepisami niniejszego dekretu, prawa pokrewne dotyczące jego wykonań zrealizowanych w ramach jego zadania wykonywanego na rzecz [ONB]”.

40 Artykuł 3 §§ 1 i 2 tego dekretu królewskiego przewiduje:

„§ 1. Na [ONB] są przenoszone, zgodnie z art. 2, w zamian za dodatki określone w art. 4 i 6, następujące prawa pokrewne:

a) prawo do publicznego udostępniania:

– prawo do publicznego udostępniania wykonań artystów wykonawców realizowanych w ramach ich zadań na rzecz [ONB] w celu ich rozpowszechniania i retransmisji dźwiękowej drogą radiową, kablową, satelitarną, za pośrednictwem platform internetowych, streamingu lub jakiejkolwiek innej znanej lub dotychczas nieznanej techniki;

– prawo do publicznego udostępniania wykonań artystów wykonawców realizowanych w ramach ich zadań na rzecz [ONB] w celu ich rozpowszechniania i retransmisji audiowizualnej drogą radiową, kablową, satelitarną, za pośrednictwem platform internetowych, streamingu lub jakiejkolwiek innej znanej lub dotychczas nieznanej techniki;

b) prawo do zwielokrotniania i rozpowszechniania:

– prawo do zwielokrotniania wykonań artystów wykonawców realizowanych w ramach ich zadań na rzecz [ONB], w całości lub w części, w nieograniczonej liczbie egzemplarzy, na wszelkich nośnikach fonograficznych, wideo lub multimedialnych, w tym na znanych lub dotychczas nieznanych nośnikach cyfrowych;

– prawo do rozpowszechniania nośników zwielokrotniających wykonania artystów wykonawców oraz prawo do oferowania ich do pobierania w celach prywatnych w ramach usługi dostępnej w cyfrowej sieci transmisji danych, w szczególności w Internecie, oraz ogólnie prawo do eksploatacji nośników lub zlecania ich eksploatacji, w tym poprzez sprzedaż i wynajem.

§ 2. Prawa przeniesione zgodnie z art. 2 i z § 1 niniejszego artykułu zostają przeniesione na cały czas trwania praw pokrewnych i przeniesienie to jest skuteczne na całym świecie”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

41 Przed przyjęciem dekretu królewskiego z dnia 1 czerwca 2021 r. eksploatacja praw pokrewnych muzyków ONB była negocjowana indywidualnie dla każdego konkretnego przypadku w ramach komitetu porozumiewawczego.

42 W latach 2016–2021 ONB i delegacje związków zawodowych muzyków tej orkiestry prowadziły negocjacje w celu osiągnięcia porozumienia w przedmiocie wypłacania przez ONB godziwego wynagrodzenia za wykonania realizowane przez tych muzyków.

43 Ponieważ negocjacje te nie zakończyły się pomyślnie, a w maju 2021 r. sporządzono i podpisano „protokół rozbieżności", État belge przyjęło dekret królewski z dnia 1 czerwca 2021 r.

44 Zgodnie z preambułą tego dekretu królewskiego prawidłowe funkcjonowanie ONB wymaga przeniesienia na tę orkiestrę wszystkich praw związanych z wykonaniem i eksploatacją wykonań realizowanych przez artystów wykonawców tejże orkiestry.

45 W tym celu art. 2 wspomnianego dekretu królewskiego przewiduje, że artysta wykonawca przenosi na ONB prawa pokrewne dotyczące swoich wykonań zrealizowanych w ramach zadania wykonywanego na rzecz tej orkiestry. Zgodnie z art. 3 tego dekretu królewskiego w zamian za wypłatę dodatków kompensacyjnych, o których mowa w art. 4 i 6, w ten sposób przenoszone są prawo do publicznego udostępniania oraz prawo do zwielokrotniania i rozpowszechniania na cały czas trwania praw pokrewnych, a przeniesienie to jest skuteczne na całym świecie.

46 W skardze wniesionej w dniu 26 lipca 2021 r. do Conseil d'État (rady stanu, Belgia), która jest sądem odsyłającym, FT, AL i ON zażądali stwierdzenia nieważności dekretu królewskiego z dnia 1 czerwca 2021 r. i podnieśli w szczególności, że przepisy tego dekretu królewskiego naruszają prawo Unii.

47 W tym względzie sąd ten zauważa w istocie, że w ramach badania tej skargi powstają pytania, czy przeniesienie praw pokrewnych powstałych w ramach statutowego stosunku pracy jest objęte zakresem stosowania dyrektywy 2019/790, w szczególności jej art. 18–23, a jeśli tak, to czy État belge było zobowiązane do poszanowania tych przepisów przy przyjmowaniu dekretu królewskiego z dnia 1 czerwca 2021 r., czyli w dniu, w którym termin transpozycji tej dyrektywy jeszcze nie upłynął.

48 Zdaniem wspomnianego sądu pytania te dotyczą wykładni prawa Unii i w związku z tym powinny zostać przedłożone Trybunałowi.

49 W tych okolicznościach Conseil d'État (rada stanu) postanowiła zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy art. 18–23 [dyrektywy 2019/790] należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie przeniesieniu w drodze przepisów wykonawczych praw pokrewnych przysługujących pracownikom statutowym w odniesieniu do wykonań zrealizowanych w zakresie stosunku pracy?

2) W przypadku odpowiedzi twierdzącej, czy pojęcia »czynności zawartych« i »praw uzyskanych« z art. 26 ust. 2 [dyrektywy 2019/790] należy interpretować w ten sposób, że dotyczą one w szczególności przeniesienia praw pokrewnych dokonanego w drodze aktu wykonawczego przyjętego przed dniem 7 czerwca 2021 r.?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie dopuszczalności

50 Rząd belgijski, nie podnosząc wyraźnie niedopuszczalności pytania pierwszego, twierdzi, po pierwsze, że pytanie to ma na celu uzyskanie od Trybunału opinii doradczej w odniesieniu do pytania o charakterze ogólnym, a po drugie, że sąd odsyłający nie przedstawia we wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym ani powodów, dla których powziął wątpliwości w kwestii wykładni art. 18–23 dyrektywy 2019/790, ani związku, jaki dostrzega między tymi przepisami a dekretem królewskim z dnia 1 czerwca 2021 r.

51 W tym względzie należy przypomnieć, po pierwsze, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem pytania dotyczące prawa Unii korzystają z domniemania posiadania znaczenia dla sprawy. Odmowa wydania przez Trybunał orzeczenia w przedmiocie pytania prejudycjalnego zadanego przez sąd krajowy jest możliwa tylko wtedy, gdy jest oczywiste, że wykładnia przepisu prawa Unii, o którą wniesiono, nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub z przedmiotem sporu w postępowaniu głównym, gdy problem jest natury hipotetycznej bądź gdy Trybunał nie dysponuje informacjami w zakresie stanu faktycznego lub prawnego niezbędnymi do udzielenia użytecznej odpowiedzi na postawione mu pytania (wyrok z dnia 15 czerwca 2021 r., Facebook Ireland i in., C-645/19, EU:C:2021:483, pkt 115 i przytoczone tam orzecznictwo).

52 Ponadto, również zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, odesłanie prejudycjalne nie ma służyć wydawaniu opinii doradczych w przedmiocie pytań ogólnych i hipotetycznych, lecz ma być podyktowane potrzebą skutecznego rozstrzygnięcia sporu (wyrok z dnia 15 czerwca 2021 r., Facebook Ireland i in., C-645/19, EU:C:2021:483, pkt 116 i przytoczone tam orzecznictwo).

53 Po drugie, jak wynika z art. 94 lit. c) regulaminu postępowania przed Trybunałem, wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym powinien zawierać, pod rygorem niedopuszczalności, omówienie powodów, dla których sąd odsyłający rozpatruje kwestię wykładni lub ważności określonych przepisów prawa Unii, jak również związku, jaki dostrzega on między tymi przepisami a uregulowaniami krajowymi, które znajdują zastosowanie w postępowaniu głównym.

54 W niniejszej sprawie, jak wskazano w pkt 47 niniejszego wyroku, z postanowienia odsyłającego jednoznacznie wynika, że w ramach wniesionej do niego skargi o stwierdzenie nieważności dekretu królewskiego z dnia 1 czerwca 2021 r. sąd odsyłający powinien ustalić, czy skarżący w postępowaniu głównym słusznie twierdzą, że art. 18–23 dyrektywy 2019/790 stoją na przeszkodzie przeniesieniu w drodze przepisów wykonawczych praw pokrewnych przysługujących muzykom ONB zatrudnionym na podstawie statutu prawa administracyjnego do wykonań zrealizowanych w ramach ich zadań wykonywanych na rzecz tej orkiestry w braku ich uprzedniej zgody.

55 Wynika z tego, że sąd ten przedstawił związek, jaki dostrzega między tymi przepisami a dekretem królewskim z dnia 1 czerwca 2021 r., oraz że odpowiedź na pytanie pierwsze jest niezbędna do tego, aby umożliwić mu rozstrzygnięcie sporu w postępowaniu głównym.

56 W tych okolicznościach pierwsze pytanie prejudycjalne jest dopuszczalne.

Co do istoty

Rozważania wstępne

57 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem w ramach ustanowionej w art. 267 TFUE procedury współpracy między sądami krajowymi a Trybunałem do tego ostatniego należy udzielenie sądowi krajowemu użytecznej odpowiedzi, która umożliwi mu rozstrzygnięcie zawisłego przed nim sporu. Mając to na uwadze, Trybunał powinien w razie potrzeby przeformułować przedłożone mu pytania. Ponadto Trybunał może wziąć pod rozwagę przepisy prawa Unii, na które sąd krajowy nie powołał się w swoich pytaniach prejudycjalnych [wyrok z dnia 22 czerwca 2023 r., K.B. i F.S. (Uwzględnianie z urzędu w sprawach karnych), C-660/21, EU:C:2023:498, pkt 26 i przytoczone tam orzecznictwo].

58 Okoliczność, że sąd krajowy powołał się formalnie w pytaniu prejudycjalnym na określone przepisy prawa Unii, nie stoi bowiem na przeszkodzie temu, by Trybunał przekazał temu sądowi wszelkie wskazówki dotyczące wykładni, które mogą być mu pomocne w rozstrzygnięciu rozpatrywanej przez niego sprawy, niezależnie od tego, czy sąd krajowy powołał się na nie w treści pytań. W tym względzie do Trybunału należy wyprowadzenie z całości informacji przedstawionych przez sąd krajowy, a w szczególności z uzasadnienia postanowienia odsyłającego, elementów prawa Unii, które wymagają wykładni w świetle przedmiotu sporu [wyrok z dnia 22 czerwca 2023 r., K.B. i F.S. (Uwzględnianie z urzędu w sprawach karnych), C-660/21, EU:C:2023:498, pkt 27 i przytoczone tam orzecznictwo].

59 W niniejszej sprawie pytania prejudycjalne odnoszą się wyłącznie do wykładni art. 18–23 oraz art. 26 ust. 2 dyrektywy 2019/790 i zmierzają w szczególności do ustalenia w istocie, czy te art. 18–23 stoją na przeszkodzie przeniesieniu w drodze przepisów wykonawczych na rzecz pracodawcy praw pokrewnych przysługujących muzykom orkiestry zatrudnionym na podstawie statutu prawa administracyjnego do wykonań zrealizowanych w ramach ich zadań wykonywanych na rzecz tego pracodawcy w braku ich uprzedniej zgody.

60 Należy jednak stwierdzić, że przepisy wskazane przez sąd odsyłający w jego pytaniach dotyczą, odpowiednio, godziwego wynagrodzenia autorów i artystów wykonawców w ramach umów o eksploatację oraz stosowania w czasie dyrektywy 2019/790.

61 Niemniej jednak, jak stanowi motyw 4 dyrektywy 2019/790, dyrektywa ta opiera się na zasadach określonych w szczególności w dyrektywach 2001/29 i 2006/115, które regulują takie przeniesienie, i je uzupełnia. W tym względzie art. 1 ust. 2 dyrektywy 2019/790 przewiduje, że z wyjątkiem przypadków, o których mowa w jej art. 24, dyrektywa ta nie narusza istniejących zasad ustanowionych w szczególności w dyrektywach 2001/29 i 2006/115.

62 Do zasad tych należą zaś w odniesieniu do praw artystów wykonawców, po pierwsze, zasady określone w art. 2 lit. b) i w art. 3 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2001/29, które przewidują na rzecz tych podmiotów, z zastrzeżeniem wyjątków i ograniczeń przewidzianych w tej dyrektywie, wyłączne prawo do zezwalania na zwielokrotnianie oraz podawanie do publicznej wiadomości utrwaleń ich wykonań lub do zabraniania takiego zwielokrotniania oraz podawania do publicznej wiadomości.

63 Po drugie, należą do nich zasady wymienione w art. 3 ust. 1 lit. b), art. 7 ust. 1, art. 8 ust. 1 i art. 9 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2006/115, które przyznają artystom wykonawcom, również z zastrzeżeniem ograniczeń przewidzianych w tej dyrektywie, wyłączne prawo zezwalania na najem i użyczenie zapisów ich wykonań lub zakazywania tego najmu i użyczania, wyłączne prawo zezwalania na utrwalanie ich wykonań lub zakazywania tego utrwalania, wyłączne prawo zezwalania na nadawanie i odtwarzanie publiczne ich wykonań lub zakazywania tego nadawania i odtwarzania publicznego oraz wyłączne prawo rozpowszechniania utrwaleń tych wykonań.

64 Takie zasady są zatem istotne dla ustalenia, czy prawo Unii stoi na przeszkodzie przeniesieniu w drodze przepisów wykonawczych na rzecz pracodawcy praw pokrewnych przysługujących artystom wykonawcom zatrudnionym na podstawie statutu prawa administracyjnego do wykonań zrealizowanych w ramach ich zadań wykonywanych na rzecz tego pracodawcy w braku ich uprzedniej zgody.

65 Ponadto z postanowienia odsyłającego wydaje się wynikać, że zrealizowane przez artystów wykonawców wykonania, do których prawa zostają przeniesione na ONB dekretem królewskim z dnia 1 czerwca 2021 r., mają być przedmiotem eksploatacji przez tę orkiestrę, wobec czego ONB nie występuje w charakterze użytkownika końcowego takich wykonań w rozumieniu motywu 72 dyrektywy 2019/790. Przeniesienie to dotyczy bowiem zarówno prawa do publicznego udostępniania wykonań artystów wykonawców w celu ich rozpowszechniania i retransmisji dźwiękowej lub audiowizualnej za pośrednictwem jakiejkolwiek techniki, jak i prawa do zwielokrotniania tych wykonań, w całości lub w części, w nieograniczonej liczbie egzemplarzy, na wszelkich nośnikach i prawa do rozpowszechniania tak utrwalonych wykonań. Do sądu odsyłającego należy sprawdzenie, czy rzeczywiście tak jest.

66 W tych okolicznościach należy uznać, że poprzez swoje pytania, które należy rozpatrzyć łącznie, sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 2 lit. b) i art. 3 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2001/29 oraz art. 3 ust. 1 lit. b), art. 7 ust. 1, art. 8 ust. 1 i art. 9 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2006/115, z jednej strony, oraz art. 18–23 dyrektywy 2019/790, z drugiej strony, należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, które przewiduje przeniesienie w drodze przepisów wykonawczych w celu eksploatacji przez pracodawcę praw pokrewnych przysługujących artystom wykonawcom zatrudnionym na podstawie statutu prawa administracyjnego do wykonań zrealizowanych w ramach ich zadań wykonywanych na rzecz tego pracodawcy w braku ich uprzedniej zgody.

W przedmiocie zakresu stosowania dyrektyw 2001/29, 2006/115 i 2019/790

– *W przedmiocie stosowania ratione temporis dyrektywy 2019/790*

67 W uwagach na piśmie rząd belgijski podnosi, że dekret królewski z dnia 1 czerwca 2021 r. jest wyłączony z zakresu stosowania ratione temporis dyrektywy 2019/790, ponieważ dekret ten jest „czynnością zawartą" przed dniem upływu terminu transpozycji tej dyrektywy, czyli dniem 7 czerwca 2021 r., i że przed tą datą spowodował powstanie na rzecz ONB „praw uzyskanych" w rozumieniu art. 26 ust. 2 wspomnianej dyrektywy.

68 Należy zauważyć, że zgodnie z art. 29 ust. 1 dyrektywy 2019/790 termin transpozycji tej dyrektywy upłynął w dniu 7 czerwca 2021 r. Artykuł 26 wspomnianej dyrektywy stanowi w ust. 1, że ma ona zastosowanie do wszystkich utworów i innych przedmiotów objętych ochroną, które są chronione na podstawie przepisów prawa krajowego z dziedziny prawa autorskiego w dniu 7 czerwca 2021 r. lub po tej dacie, a w ust. 2, że ma ona zastosowanie „bez uszczerbku dla umów [czynności] zawartych i praw uzyskanych przed dniem 7 czerwca 2021 r.".

69 Z łącznej lektury tych przepisów wynika, po pierwsze, że dyrektywa 2019/790 ma zastosowanie do wszystkich utworów i innych przedmiotów objętych ochroną na podstawie przepisów prawa krajowego z dziedziny prawa autorskiego, począwszy od dnia 7 czerwca 2021 r.

70 Po drugie, dyrektywa ta ma zastosowanie, zgodnie z brzmieniem jej art. 26 ust. 2, „bez uszczerbku dla umów [czynności] zawartych i praw uzyskanych przed dniem 7 czerwca 2021 r.". Jak orzekł Trybunał w odniesieniu do art. 10 ust. 2 dyrektywy 2001/29, sformułowanego w sposób co do istoty identyczny z art. 26 ust. 2 dyrektywy 2019/790, ochrona wspomnianych powyżej czynności wynika z ogólnej zasady, zgodnie z którą dyrektywa nie działa wstecz i nie ma zastosowania do czynności polegających na eksploatacji utworów chronionych lub innych przedmiotów objętych ochroną mających miejsce przed dniem, do którego ta dyrektywa musi zostać wdrożona do prawa państw członkowskich (zob. podobnie wyrok z dnia 27 czerwca 2013 r., VG Wort i in., od C-457/11 do C-460/11, EU:C:2013:426, pkt 28). Wynika z tego, że dyrektywa 2019/790 nie ma zastosowania do czynności eksploatacji, które miały miejsce przed dniem 7 czerwca 2021 r. i w odniesieniu do których prawa zostały – jak jest podnoszone – skutecznie uzyskane przed tą datą.

71 To właśnie w świetle tych przepisów należy ustalić, czy – jak twierdzi rząd belgijski – dekret królewski z dnia 1 czerwca 2021 r. stanowi „czynność zawartą" przed dniem 7 czerwca 2021 r. w rozumieniu art. 26 ust. 2 dyrektywy 2019/790, która spowodowała powstanie na rzecz ONB przed tą datą „praw uzyskanych" w odniesieniu do praw pokrewnych przysługujących muzykom tej orkiestry, niezależnie od tego, czy prawa te dotyczą wykonań zrealizowanych przed wejściem w życie tej dyrektywy, czy też po tym wejściu w życie.

72 W tym względzie z utrwalonego orzecznictwa wynika, że co do zasady nowy przepis stosuje się od momentu wejścia w życie aktu, który go wprowadza. O ile nie znajduje on zastosowania do sytuacji prawnych powstałych i ostatecznie zakończonych pod rządami dawnej ustawy, o tyle stosuje się go do przyszłych skutków sytuacji powstałej pod rządami dawnego przepisu, jak również do nowych sytuacji prawnych. Inaczej jest tylko – i to z zastrzeżeniem zasady niedziałania wstecz aktów prawnych – jeżeli wraz z nowym przepisem zostają wydane przepisy szczególne, które określają konkretnie jego przesłanki stosowania ratione temporis [wyrok z dnia 21 grudnia 2021 r., Skarb Państwa (Suma gwarancyjna ubezpieczenia komunikacyjnego), C-428/20, EU:C:2021:1043, pkt 31 i przytoczone tam orzecznictwo].

73 Tym samym akty przyjęte w celu transpozycji dyrektywy muszą mieć zastosowanie do przyszłych skutków stanu faktycznego powstałego pod rządami dawnej ustawy z dniem upływu terminu transpozycji, chyba że dyrektywa ta stanowi inaczej [wyrok z dnia 21 grudnia 2021 r., Skarb Państwa (Suma gwarancyjna ubezpieczenia komunikacyjnego), C-428/20, EU:C:2021:1043, pkt 32 i przytoczone tam orzecznictwo].

74 W celu sprawdzenia czasowego stosowania nowego przepisu Unii do sytuacji powstałej pod rządami dawnego przepisu, który ów nowy przepis zastępuje, należy ustalić, czy sytuacja ta wyczerpała swoje skutki przed wejściem w życie nowego przepisu, w którym to przypadku należałoby zakwalifikować ją jako sytuację zaistniałą przed tym wejściem w życie, czy też wspomniana sytuacja nadal wywołuje skutki po jego wejściu w życie [wyrok z dnia 21 grudnia 2021 r., Skarb Państwa (Suma gwarancyjna ubezpieczenia komunikacyjnego), C-428/20, EU:C:2021:1043, pkt 34].

75 W niniejszym przypadku z postanowienia odsyłającego wynika, po pierwsze, że dekret królewski z dnia 1 czerwca 2021 r. wszedł w życie w dniu 4 czerwca 2021 r., wobec czego należy uznać, że został on „zawarty” przed dniem upływu w dniu 7 czerwca 2021 r. terminu transpozycji tej dyrektywy.

76 Wynika z tego, że dekret ten, o ile został skutecznie przyjęty, może powodować powstanie na rzecz ONB w okresie od 4 czerwca do 7 czerwca 2021 r. praw, które nie byłyby objęte zakresem stosowania ratione temporis dyrektywy 2019/790.

77 Nie zmienia to jednak faktu, po drugie, że – jak wynika również z postanowienia odsyłającego – dekret królewski z dnia 1 czerwca 2021 r. nie wyczerpał swoich skutków prawnych w dniu wejścia w życie, czyli w dniu 4 czerwca 2021 r., i tym samym nie można uznać, że dotyczy on wyłącznie sytuacji zakończonych przed tym wejściem w życie w rozumieniu orzecznictwa przypomnianego w pkt 74 niniejszego wyroku, lecz że ma on regularnie wywoływać skutki w odniesieniu do wykonań danych artystów wykonawców przez cały okres swego stosowania, w tym po upływie w dniu 7 czerwca 2021 r. terminu transpozycji wspomnianej dyrektywy.

78 Jak zaś zauważył w istocie rzecznik generalny w pkt 57 opinii, ważne uzyskanie przez ONB praw do wykonań muzyków tej orkiestry nie może, do celów stosowania art. 26 ust. 2 dyrektywy 2019/790, dotyczyć wyłącznie tych wykonań, które zostały zrealizowane i mogły spowodować powstanie takich praw przed dniem upływu terminu transpozycji tej dyrektywy.

79 Co więcej, wykładnia, zgodnie z którą wszystkie wykonania artystów wykonawców wskazane w dekrecie królewskim z dnia 1 czerwca 2021 r. i następujące po dacie upływu terminu transpozycji dyrektywy 2019/790 byłyby wyłączone z zakresu stosowania tej dyrektywy na podstawie jej art. 26 ust. 2, mogłaby naruszać skuteczność (effet utile) jej przepisów, które mają na celu – jak wynika w szczególności z motywu 72 wspomnianej dyrektywy – ochronę wykonawców podczas przenoszenia ich praw.

80 Z powyższych rozważań wynika, że dyrektywa 2019/790 ma zastosowanie ratione temporis do dokonanego dekretem królewskim z dnia 1 czerwca 2021 r. przeniesienia przysługujących muzykom ONB praw pokrewnych związanych z wykonaniami zrealizowanymi po dniu 7 czerwca 2021 r.

– *W przedmiocie podmiotowego stosowania dyrektyw 2001/29, 2006/115 i 2019/790*

81 Z brzmienia zadanego przez sąd odsyłający pytania pierwszego wynika, że sąd ten zastanawia się nad stosowaniem art. 18–23 dyrektywy 2019/790 do przeniesienia, w drodze przepisów wykonawczych do celów eksploatacji przez pracodawcę, praw pokrewnych przysługujących muzykom orkiestry zatrudnionym na podstawie statutu prawa administracyjnego do wykonań zrealizowanych w ramach ich zadań wykonywanych na rzecz tego pracodawcy.

82 Jednakże, jak wskazano w pkt 64 niniejszego wyroku, art. 2 lit. b) i art. 3 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2001/29 oraz art. 3 ust. 1 lit. b), art. 7 ust. 1, art. 8 ust. 1 i art. 9 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2006/115 są również istotne dla celów udzielenia odpowiedzi na zapytania sformułowane w tym względzie przez sąd odsyłający, wobec czego należy ustalić na wstępie, czy pojęcie „artysty wykonawcy", o którym mowa w tych przepisach i w art. 18–23 dyrektywy 2019/790, obejmuje muzyków orkiestry zatrudnionych na podstawie statutu prawa administracyjnego.

83 Należy od razu zauważyć, że jak wynika z utrwalonego orzecznictwa, z uwagi na wymogi jedności i spójności porządku prawnego Unii pojęcia używane w dyrektywach obowiązujących w dziedzinie własności intelektualnej muszą mieć takie samo znaczenie, chyba że prawodawca Unii w szczególnym kontekście prawnym wyraził odmienną wolę (zob. analogicznie wyroki: z dnia 4 października 2011 r., Football Association Premier League i in., C-403/08 i C-429/08, EU:C:2011:631, pkt 188; a także z dnia 20 kwietnia 2023 r., Blue Air Aviation, C-775/21 i C-826/21, EU:C:2023:307, pkt 65 i przytoczone tam orzecznictwo).

84 W niniejszym zaś przypadku nic nie pozwala stwierdzić, że prawodawca Unii zamierzał nadać pojęciu „artysty wykonawcy" odmienne znaczenie w odpowiednich kontekstach dyrektyw 2001/29, 2006/115 i 2019/790 (zob. analogicznie wyrok z dnia 31 maja 2016 r., Reha Training, C-117/15, EU:C:2016:379, pkt 31).

85 Co się tyczy w szczególności pojęć zawartych w dyrektywie 2019/790, należy podkreślić, że zgodnie z art. 1 ust. 1 tej dyrektywy ustanawia ona zasady „których celem jest dalsza harmonizacja" przepisów prawa Unii mających zastosowanie do prawa autorskiego i praw pokrewnych w ramach rynku wewnętrznego. Ponadto, jak przypomniano w pkt 61 niniejszego wyroku, z art. 1 ust. 2 i z motywu 4 wspomnianej dyrektywy wynika konkretnie, że opiera się ona na zasadach określonych w szczególności w dyrektywach 2001/29 i 2006/115 i je uzupełnia.

86 Wynika z tego, że pojęciu „artysty wykonawcy" należy nadać to samo znaczenie w odpowiednich kontekstach dyrektyw 2001/29, 2006/115 i 2019/790.

87 W tym względzie zgodnie z utrwalonym orzecznictwem treści przepisu prawa Unii, który nie zawiera wyraźnego odesłania do prawa państw członkowskich, dla określenia jego znaczenia i zakresu należy zwykle nadać w całej Unii autonomiczną i jednolitą wykładnię, którą należy ustalić przy uwzględnieniu brzmienia danego przepisu, kontekstu, w jaki się wpisuje, a w szczególności jego genezy i prawa międzynarodowego, a także celu uregulowania, którego przepis ten stanowi część (wyrok z dnia 18 listopada 2020 r., Atresmedia Corporación de Medios de Comunicación, C-147/19, EU:C:2020:935, pkt 33 i przytoczone tam orzecznictwo).

88 W pierwszej kolejności, co się tyczy brzmienia przepisów dyrektyw 2001/29, 2006/115 i 2019/790, przytoczonych w pkt 82 niniejszego wyroku, należy zauważyć, że żaden z nich formalnie nie wyłącza ze swojego zakresu stosowania artystów wykonawców zatrudnionych na podstawie statutu prawa administracyjnego.

89 Jest prawdą, że art. 18–23 dyrektywy 2019/790, które znajdują się w rozdziale 3 tytułu IV tej dyrektywy, opatrzonym nagłówkiem „Godziwe wynagrodzenie twórców i wykonawców w ramach umów o eksploatację”, odnoszą się pod różnymi względami do przeniesienia praw w drodze umowy. I tak, w artykułach tych prawodawca Unii używa wyrażeń takich jak „zasada swobody zawierania umów”, „kontrahent”, „dostosowanie umów”, „wyłączność umowy” czy też „postanowienia umowne”.

90 Z użycia tych wyrażeń nie można jednak wywieść, że wspomniane artykuły wyłączają ze swojego zakresu stosowania artystów wykonawców zatrudnionych na podstawie statutu prawa administracyjnego.

91 Jak bowiem zauważył rzecznik generalny w pkt 62 opinii, pojęcie „umowy” użyte w tychże artykułach należy rozumieć szeroko jako odnoszące się do każdego udzielenia licencji na eksploatację lub przeniesienia praw wyłącznych, przy czym art. 18, 19 i 22 dyrektywy 2019/790 odnoszą się zresztą wyraźnie do udzielania licencji lub przeniesienia praw.

92 Podobnie w tym względzie pozostaje bez znaczenia podkreślona przez ONB i rząd belgijski okoliczność, że co się tyczy artystów wykonawców zatrudnionych na podstawie statutu prawa administracyjnego, z zasad kompetencji powierzonych i pomocniczości, o których mowa w art. 4 i 5 TUE, wynikałoby, że Unia nie posiada żadnych kompetencji w zakresie ustalania wynagrodzenia pracowników służby publicznej państw członkowskich. Przy wykonywaniu kompetencji w dziedzinach nieobjętych zakresem kompetencji Unii, takich jak ustalenie wysokości różnych elementów składających się na wynagrodzenie pracownika, państwa członkowskie są bowiem zobowiązane do przestrzegania prawa Unii [zob. podobnie wyroki: z dnia 10 czerwca 2010 r., Bruno i in., C-395/08 i C-396/08, EU:C:2010:329, pkt 39; a także z dnia 5 czerwca 2023 r., Komisja/Polska (Niezawisłość i życie prywatne sędziów), C-204/21, EU:C:2023:442, pkt 125 i przytoczone tam orzecznictwo].

93 W drugiej kolejności, co się tyczy kontekstu, w jaki wpisują się przytoczone w pkt 82 niniejszego wyroku przepisy dyrektyw 2001/29, 2006/115 i 2019/790, z utrwalonego orzecznictwa Trybunału wynika, że przepisy dyrektyw obowiązujących w dziedzinie własności intelektualnej należy interpretować w świetle prawa międzynarodowego, a w szczególności – jak zostało wyraźnie przypomniane w motywie 15 dyrektywy 2001/29 i w motywie 7 dyrektywy 2006/115 – w świetle postanowień umów międzynarodowych, których wykonaniu akty te właśnie służą (zob. podobnie wyroki: z dnia 19 grudnia 2019 r., Nederlands Uitgeversverbond i Groep Algemene Uitgevers, C-263/18, EU:C:2019:1111, pkt 38, 39; a także z dnia 18 listopada 2020 r., Atresmedia Corporación de Medios de Comunicación, C-147/19, EU:C:2020:935, pkt 34 i przytoczone tam orzecznictwo).

94 W szczególności Trybunał miał już sposobność stwierdzić, że pojęcia użyte w dyrektywach 2001/29 i 2006/115 należy interpretować w zgodzie z równoważnymi im pojęciami zawartymi w WPPT, jako że postanowienia tego traktatu stanowią integralną część porządku prawnego Unii, a zatem mają do niego zastosowanie (zob. podobnie wyroki: z dnia 19 grudnia 2019 r., Nederlands Uitgeversverbond i Groep Algemene Uitgevers, C-263/18, EU:C:2019:1111, pkt 39; a także z dnia 18 listopada 2020 r., Atresmedia Corporación de Medios de Comunicación, C-147/19, EU:C:2020:935, pkt 38 i przytoczone tam orzecznictwo).

95 W tym względzie zaś zgodnie z art. 2 lit. a) WPPT pojęcie „artystów wykonawców” odnosi się do wszystkich osób, które „grają, śpiewają, wygłaszają, deklamują, występują, interpretują lub w inny sposób wykonują utwory literackie, artystyczne bądź dzieła sztuki ludowej”.

96 I tak postanowienie to, które bez dalszych uściśleń odnosi się do „artystów wykonawców”, nie ustanawia żadnego warunku, który skutkowałby wyłączeniem z jego zakresu stosowania artystów wykonawców zatrudnionych na podstawie statutu prawa administracyjnego (zob. analogicznie wyrok z dnia 8 września 2020 r., Recorded Artists Actors Performers, C-265/19, EU:C:2020:677, pkt 61).

97 W trzeciej kolejności – taka wykładnia znajduje potwierdzenie w realizowanych przez dyrektywy 2001/29, 2006/115 i 2019/790 celach, które zostały przedstawione w preambułach tych aktów.

98 I tak, po pierwsze, jak wskazują w istocie motywy 9 i 10 dyrektywy 2001/29, wszelka harmonizacja praw pokrewnych powinna opierać się na wysokim poziomie ochrony, ponieważ prawa te mają zasadnicze znaczenie dla twórczości intelektualnej, a artyści wykonawcy, aby móc kontynuować swoją twórczą i artystyczną pracę, muszą otrzymywać stosowne wynagrodzenie za korzystanie z ich przedmiotów objętych ochroną.

99 Po drugie, w motywach 4 i 5 dyrektywy 2006/115 przypomniano o konieczności nie tylko dostosowania ochrony praw pokrewnych do nowych zjawisk gospodarczych, takich jak nowe formy eksploatacji, ale również zagwarantowania artystom wykonawcom odpowiednich dochodów w celu umożliwienia im wykonywania działalności.

100 Po trzecie, z motywu 72 dyrektywy 2019/790 wyraźnie wynika, że artyści wykonawcy stoją zazwyczaj na słabszej pozycji wynikającej z umowy, gdy udzielają licencji lub przenoszą swoje prawa do celów eksploatacji w zamian za wynagrodzenie, i że te osoby fizyczne potrzebują ochrony przewidzianej w tej dyrektywie, aby mogły w pełni korzystać z praw zharmonizowanych na podstawie prawa Unii. W tym względzie poczynionego w tym motywie odniesienia do pojęcia „pozycji wynikającej z umowy” nie można interpretować w ten sposób, że wyklucza ono pozycję, która wynikałaby z umowy o pracę zawartej na podstawie statutu prawa administracyjnego.

101 Jest prawdą, że motyw ten dodaje, iż taka potrzeba ochrony nie zachodzi, gdy kontrahent występuje w charakterze użytkownika końcowego i sam nie eksploatuje wykonania. Jednakże nie jest tak w niniejszej sprawie, jak wskazano w pkt 65 niniejszego wyroku.

102 Z powyższych rozważań wynika, że pojęcie „artysty wykonawcy”, o którym mowa w art. 2 lit. b) i art. 3 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2001/29, w art. 3 ust. 1 lit. b), art. 7 ust. 1, art. 8 ust. 1 i art. 9 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2006/115 oraz w art. 18–23 dyrektywy 2019/790, obejmuje artystów wykonawców zatrudnionych na podstawie statutu prawa administracyjnego.

W przedmiocie przeniesienia w drodze przepisów wykonawczych praw pokrewnych przysługujących artystom wykonawcom bez ich uprzedniej zgody

103 Jak wskazano w pkt 60–64 niniejszego wyroku, przeniesienie praw pokrewnych przysługujących artystom wykonawcom jest regulowane konkretnie przepisami dyrektyw 2001/29 i 2006/115, które wobec tego należy zbadać na wstępie.

104 W pierwszej kolejności, co się tyczy brzmienia tych przepisów, po pierwsze, art. 2 lit. b) i art. 3 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2001/29 przewidują, że artystom wykonawcom przysługuje wyłączne prawo do zezwalania na zwielokrotnianie oraz podawanie do publicznej wiadomości utrwaleń ich wykonań lub do zabraniania tego. Po drugie, art. 3 ust. 1 lit. b), art. 7 ust. 1, art. 8 ust. 1 i art. 9 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2006/115 przyznają artystom wykonawcom wyłączne prawo zezwalania na najem i użyczenie zapisów ich wykonań lub zakazywania tego najmu i użyczania, wyłączne prawo

zezwalania na utrwalanie ich wykonań lub zakazywania tego utrwalania, wyłączne prawo zezwalania na nadawanie i odtwarzanie publiczne ich wykonań lub zakazywania tego nadawania i odtwarzania publicznego oraz wyłączne prawo rozpowszechniania utrwaleń ich wykonań.

105 Ochrona przyznana na mocy tych przepisów artystom wykonawcom powinna mieć szeroki zakres. W rezultacie ochronę tę należy rozumieć w ten sposób, że nie ogranicza się ona do posiadania praw zagwarantowanych na mocy wspomnianych przepisów, lecz rozciąga się także na wykonywanie tych praw [zob. w odniesieniu do art. 2 lit. b) i art. 3 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2001/29 wyrok z dnia 14 listopada 2019 r., Spedidam, C-484/18, EU:C:2019:970, pkt 36, 37 i przytoczone tam orzecznictwo].

106 Ponadto prawa zagwarantowane artystom wykonawcom mają charakter prewencyjny w tym znaczeniu, że korzystnie z ich wykonań wymaga ich uprzedniej zgody. Wynika stąd, że z zastrzeżeniem wyjątków i ograniczeń przewidzianych w art. 5 dyrektywy 2001/29, a w szczególności w art. 10 dyrektywy 2006/115, wszelkie korzystanie przez osobę trzecią z takich przedmiotów objętych ochroną bez takiej uprzedniej zgody należy uznać za naruszenie praw osoby uprawnionej [zob. w odniesieniu do art. 2 lit. b) i art. 3 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2001/29 wyrok z dnia 14 listopada 2019 r., Spedidam, C-484/18, EU:C:2019:970, pkt 38 i przytoczone tam orzecznictwo].

107 Należy zatem uznać, w świetle brzmienia przepisów dyrektyw 2001/29 i 2006/115, o których mowa w pkt 104 niniejszego wyroku, że przepisy te stoją na przeszkodzie – w braku uprzedniej zgody podmiotów uprawnionych – przeniesieniu w drodze przepisów wykonawczych praw wyłącznych, o których w nich mowa, chyba że takie przeniesienie jest objęte jednym z wyjątków lub ograniczeń przewidzianych w tych dyrektywach, które mają charakter wyczerpujący (zob. w odniesieniu do art. 5 dyrektywy 2001/29 wyrok z dnia 24 października 2024 r., Kwantum Nederland i Kwantum België, C-227/23, EU:C:2024:914, pkt 76 i przytoczone tam orzecznictwo).

108 Ani dyrektywa 2001/29, ani dyrektywa 2006/115 nie zawierają zaś wyjątku pozwalającego na przeniesienie, bez uprzedniej zgody uprawnionych, wszystkich praw związanych z wykonaniem i eksploatacją wykonań artystów wykonawców orkiestry, takie jak przeniesienie dokonane dekretem królewskim z dnia 1 czerwca 2021 r. i wskazane w pkt 44 i 45 niniejszego wyroku.

109 Jest prawdą, że art. 8 dyrektywy 2006/115 przewiduje w ust. 1 wyjątek od przysługującego artystom wykonawcom wyłącznego prawa zezwalania na bezprzewodowe nadawanie oraz odtwarzanie publiczne ich wykonań lub zakazywania tego, gdy wykonania te stanowią same w sobie nadawane wykonanie lub oparte są na utrwaleniu. Ponadto tenże art. 8 ustanawia w ust. 2 na rzecz artystów wykonawców prawo do jednorazowego godziwego wynagrodzenia płatnego przez użytkownika, jeżeli fonogram opublikowany w celach handlowych lub powielony egzemplarz takiego fonogramu zostaną użyte do nadania przez środki bezprzewodowe lub w jakikolwiek sposób odtworzone publicznie.

110 Jednakże, jak zauważył rzecznik generalny w pkt 37 opinii, wyjątki i ograniczenia wprowadzone w sposób limitatywny w odniesieniu do praw artystów wykonawców, takie jak przewidziane w dyrektywach 2001/29 i 2006/115, nie zezwalają na przymusowe przeniesienie o charakterze ogólnym wszystkich praw pokrewnych przysługujących danej kategorii artystów wykonawców.

111 Wykładnię tę potwierdza w drugiej kolejności kontekst, w szczególności kontekst międzynarodowy, w który wpisuje się ochrona praw pokrewnych artystów wykonawców i który należy uwzględnić zgodnie z orzecznictwem wskazanym w pkt 93 niniejszego wyroku.

112 Po pierwsze, jak wynika również z art. 10 ust. 2 dyrektywy 2006/115, w odniesieniu do ochrony artystów wykonawców licencje obowiązkowe mogą być ustanowione jedynie w zakresie zgodnym z postanowieniami konwencji rzymskiej.

113 W tym względzie, o ile postanowienia tej konwencji nie stanowią części porządku prawnego Unii, ponieważ Unia nie jest jej stroną, o tyle Trybunał miał już sposobność zauważyć, że wspomniana konwencja wywiera w Unii skutki pośrednie. W szczególności z genezy dyrektywy Rady 92/100/EWG z dnia 19 listopada 1992 r. w sprawie prawa najmu i użyczenia oraz niektórych praw pokrewnych prawu autorskiemu w zakresie własności intelektualnej (Dz.U. 1992, L 346, s. 61) wynika, że do celów tej dyrektywy, a tym samym dyrektywy 2006/115, która w międzyczasie ją zastąpiła, należy odnieść się do pojęć ujętych w szczególności we wspomnianej konwencji (zob. podobnie wyrok z dnia 18 listopada 2020 r., Atresmedia Corporación de Medios de Comunicación, C-147/19, EU:C:2020:935, pkt 35, 36 i przytoczone tam orzecznictwo).

114 Artykuł 7 ust. 1 konwencji rzymskiej stanowi zaś, że ochrona zapewniona przez nią artystom wykonawcom powinna co do zasady dawać możliwość zapobiegania w szczególności nadawaniu i publicznemu odtwarzaniu ich wykonania bez ich zgody, utrwalaniu ich nieutrwalonego wykonania bez ich zgody oraz zwielokrotnieniu utrwalenia ich wykonania bez ich zgody.

115 Jest prawdą, że konwencja ta zawiera w art. 12, 15 i 19 ograniczenia praw wyłącznych podmiotów praw pokrewnych, w szczególności w odniesieniu do wtórnego wykorzystania fonogramów, prywatnego użytku, wykorzystywania krótkich fragmentów w związku ze sprawozdaniami z bieżących wydarzeń lub użytku wyłącznie do celów oświatowych i badań naukowych, lub gdy artysta wykonawca udzielił zgody na włączenie jego wykonania do utrwalenia utworu wizualnego lub audiowizualnego.

116 Jednakże, jak zauważył rzecznik generalny w pkt 40 opinii, żadne z tych postanowień nie zezwala na przymusowe przeniesienie o charakterze ogólnym wszystkich praw pokrewnych przysługujących danej kategorii artystów wykonawców.

117 Po drugie, jak przypomniano w pkt 94 niniejszego wyroku, dyrektywę 2001/29 należy również interpretować z poszanowaniem postanowień WPPT.

118 W tym względzie należy zauważyć, że jest prawdą, iż art. 6–10 tego traktatu przyznają artystom wykonawcom wyłączne prawo zezwalania, odpowiednio, na nadawanie i publiczne komunikowanie ich nieutrwalonych artystycznych wykonań, z wyjątkiem sytuacji, gdy artystyczne wykonanie jest już nadanym artystycznym wykonaniem, oraz utrwalanie ich nieutrwalonych artystycznych wykonań (art. 6), bezpośrednie lub pośrednie zwielokrotnianie ich artystycznych wykonań utrwalonych na fonogramach (art. 7), publiczne udostępnianie oryginału i zwielokrotnionych egzemplarzy artystycznych wykonań utrwalonych na fonogramach drogą sprzedaży lub innej formy przeniesienia własności (art. 8), najem na rzecz publiczności w celach zarobkowych oryginału lub zwielokrotnionych egzemplarzy ich artystycznych wykonań utrwalonych na fonogramach (art. 9) oraz udostępnianie publiczne ich artystycznych wykonań utrwalonych na fonogramach (art. 10). Niemniej jednak ani te postanowienia, ani żadne inne postanowienie wspomnianego traktatu nie zezwalają na przymusowe przeniesienie o charakterze ogólnym wszystkich praw pokrewnych przysługujących danej kategorii artystów wykonawców.

119 Po trzecie, zgodnie z art. 18 ust. 2 dyrektywy 2019/790 przy wdrażaniu określonej w ust. 1 tego artykułu zasady odpowiedniego i proporcjonalnego wynagrodzenia państwa członkowskie uwzględniają zasadę swobody zawierania umów oraz sprawiedliwą równowagę praw i interesów. Wymóg ten nie jest zaś spełniony w przypadku przeniesienia praw pokrewnych przysługujących danej kategorii artystów wykonawców bez uprzedniej zgody uprawnionych.

120 W trzeciej kolejności taka wykładnia znajduje potwierdzenie w celach realizowanych przez dyrektywę 2001/29 i dyrektywę 2006/115, które jak przypomniano w pkt 98 i 99 niniejszego wyroku, zmierzają do zapewnienia wysokiego poziomu ochrony praw artystów wykonawców oraz do zagwarantowania im odpowiednich dochodów.

121 Wynika stąd, że przepisy, o których mowa w pkt 104 niniejszego wyroku, należy interpretować w ten sposób, iż stoją one na przeszkodzie, w braku uprzedniej zgody podmiotów uprawnionych, przeniesieniu wskazanych w nich praw wyłącznych w drodze przepisów wykonawczych.

122 Co się tyczy formy, jaką powinna przybrać uprzednia zgoda artystów wykonawców, Trybunał zauważył już, że dyrektywy 2001/29 i 2006/115 nie precyzują sposobu, w jaki powinna ona zostać wyrażona (zob. podobnie wyrok z dnia 14 listopada 2019 r., Spedidam, C-484/18, EU:C:2019:970, pkt 40).

123 Wynika stąd, że państwa członkowskie mają, po pierwsze, kompetencję – jak to wynika również z motywu 30 dyrektywy 2001/29 – do określenia trybu wyrażenia tej zgody, która jak zauważył w istocie rzecznik generalny w pkt 48 opinii, powinna zostać uzyskana w ramach indywidualnych lub zbiorowych negocjacji lub zostać sformalizowana, co się tyczy artystów wykonawców zatrudnionych na podstawie statutu prawa administracyjnego, w akcie ustanawiającym przepisy wykonawcze. Po drugie, państwa te mają również swobodę co do określania sposobu, w jaki artyści wykonawcy uczestniczący w tym samym wykonaniu są reprezentowani dla celów wykonywania swoich praw, zgodnie z art. 8 konwencji rzymskiej.

124 Niemniej jednak taki sposób powinien być ściśle określony, tak aby nie pozbawiać znaczenia samej zasady uprzedniej zgody (zob. podobnie wyrok z dnia 14 listopada 2019 r., Spedidam, C-484/18, EU:C:2019:970, pkt 40 i przytoczone tam orzecznictwo).

125 W niniejszym przypadku jest bezsporne, że skarżący w postępowaniu głównym nie wyrazili uprzedniej zgody na eksploatację praw wyłącznych, których są podmiotami, a których przeniesienie na ONB zostało dokonane dekretem królewskim z dnia 1 czerwca 2021 r. po zatrudnieniu ich w służbie tej orkiestry z naruszeniem przepisów, o których mowa w pkt 104 niniejszego wyroku. W szczególności, jak wskazano w pkt 43 tego wyroku, brak porozumienia między ONB a jej muzykami był konkretnie przedmiotem „protokołu rozbieżności", sporządzonego i podpisanego przed przyjęciem tego dekretu królewskiego.

126 Wynika stąd, że dyrektywy 2001/29 i 2006/115, w braku zgody zainteresowanych artystów wykonawców, stoją na przeszkodzie przeniesieniu praw pokrewnych przysługujących tym artystom, takiemu jak dokonane dekretem królewskim z dnia 1 czerwca 2021 r.

127 W tych okolicznościach nie ma już potrzeby badania, czy art. 18–23 dyrektywy 2019/790, dotyczące godziwego wynagrodzenia, jakie należy wypłacić artystom wykonawcom za korzystanie z wykonań chronionych prawami pokrewnymi, których są podmiotami, należy interpretować w ten sposób, że stoją one również na przeszkodzie takiemu przeniesieniu.

128 W świetle całości powyższych rozważań na zadane pytania należy odpowiedzieć, że art. 2 lit. b) i art. 3 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2001/29 oraz art. 3 ust. 1 lit. b), art. 7 ust. 1, art. 8 ust. 1 i art. 9 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2006/115 należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, które przewiduje przeniesienie w drodze przepisów wykonawczych, w celu eksploatacji przez pracodawcę, praw pokrewnych przysługujących artystom wykonawcom zatrudnionym na podstawie statutu prawa administracyjnego do wykonań zrealizowanych w ramach ich zadań wykonywanych na rzecz tego pracodawcy w braku uprzedniej zgody tych artystów wykonawców.

W przedmiocie kosztów

129 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 2 lit. b) i art. 3 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym oraz art. 3 ust. 1 lit. b), art. 7 ust. 1, art. 8 ust. 1 i art. 9 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2006/115/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie prawa najmu i użyczenia oraz niektórych praw pokrewnych prawu autorskiemu w zakresie własności intelektualnej

należy interpretować w ten sposób, że:

stoją one na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, które przewiduje przeniesienie w drodze przepisów wykonawczych, w celu eksploatacji przez pracodawcę, praw pokrewnych przysługujących artystom wykonawcom zatrudnionym na podstawie statutu prawa administracyjnego do wykonań zrealizowanych w ramach ich zadań wykonywanych na rzecz tego pracodawcy w braku uprzedniej zgody tych artystów wykonawców.

Podpisy